Матвійчук Анастасія Олексіївна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»;
науковий керівник:
Бондарук Таїсія Григорівна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Економічний розвиток держави є ключовою передумовою її конкурентоспроможності на глобальному ринку та основою для забезпечення сталого зростання. В умовах динамічних змін світового середовища, зумовлених технологічними проривами, кліматичними викликами, пандемічними наслідками та воєнними конфліктами, питання сталого розвитку набуло нової ваги. Для України це питання має подвійне значення – не лише як стратегічний орієнтир, а й як інструмент післявоєнного відновлення економіки, модернізації інфраструктури та підвищення якості життя населення.

Підтримуючи цілі, проголошені Генеральною Асамблеєю ООН у Резолюції № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», Україна інтегрує принципи сталості у власні стратегії економічного та фінансового розвитку [1]. Йдеться про поєднання економічного зростання з соціальною рівністю, охороною навколишнього середовища та забезпеченням міжпоколінної справедливості.

Одним із ключових інструментів досягнення сталого розвитку є банківська система, зокрема – банківське кредитування [2, 3]. Завдяки кредитним ресурсам банки стимулюють розвиток малого й середнього бізнесу, підтримують інвестиційні проекти, інфраструктурні ініціативи, інноваційні технології та «зелені» проекти, спрямовані на екологічну модернізацію. У свою чергу, споживче кредитування сприяє підвищенню рівня добробуту населення, забезпечує доступ до освіти, охорони здоров’я, житла й енергоефективних товарів.

Результати наукових досліджень, зокрема, праці Ю. І. Стрільчук [4] засвідчують, що зростання обсягів банківського кредитування прямо впливає на валовий внутрішній продукт через збільшення обсягів споживання та роздрібного товарообігу. При цьому важливо зберігати баланс між кредитуванням населення і фінансуванням бізнесу, щоб не допустити надмірної концентрації банківських ресурсів у споживчому секторі.

На ефективність процесу кредитування населення впливає сукупність економічних, інституційних і соціально-психологічних факторів:

Макроекономічні умови – рівень інфляції, безробіття, обмінний курс, економічне зростання визначають платоспроможність позичальників.

✓ Монетарна політика НБУ – зміни в обліковій ставці, регуляторних нормах і вимогах до резервування впливають на доступність кредитів.

✓ Рівень заборгованості населення – надмірна кредитна залежність знижує фінансову стійкість домогосподарств.

✓ Законодавчі зміни – нові податкові або банківські регулювання формують умови доступу до кредитних ресурсів.

✓ Розвиток фінансових технологій (FinTech) – цифрові сервіси, скоринг на базі big data, мобільні додатки спрощують доступ до кредитів.

✓ Соціально-психологічні чинники – рівень довіри до банків, сприйняття ризиків та очікування щодо майбутнього.

Сьогодні банківське кредитування в Україні відбувається у складних умовах війни [5], коли порушені логістичні, виробничі та фінансові зв'язки. Ризики для кредиторів (банків) і позичальників (населення) зросли [6]: підвищилися витрати на оцінку ризиків, ускладнився доступ до банківської інфраструктури на тимчасово окупованих територіях, знизилася платоспроможність населення. Разом із тим, за даними Звіту про фінансову стабільність НБУ, попит на споживчі кредити продовжує зростати, а банки активно розширюють пропозицію незабезпеченого кредитування.

НБУ зазначає, що співвідношення обсягів кредитів до витрат на споживання населення наближається до історично високих значень, а це свідчить про відновлення економічної активності та довіри громадян до банківської системи. Однак, паралельно зростає потреба в зміцненні системи управління кредитними ризиками, підвищенні фінансової грамотності населення та формуванні відповідального кредитування.

Отже, банківське кредитування залишається важливим чинником забезпечення сталого розвитку економіки України. Воно не лише стимулює внутрішнє споживання, а й сприяє підвищенню фінансової інклюзії, розширює можливості для соціально-економічної адаптації громадян у післявоєнний період. Сучасна кредитна політика має бути спрямована на досягнення збалансованості між прибутковістю банків і соціальною відповідальністю, що відповідає стратегічним орієнтирам сталого розвитку України до 2030 року.

Список використаних джерел

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента Украини № 722/2019 від 30.09.2019р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text

2. Бондарук Т. Г., Лукашук М. В., Особливості та перспективи банківського кредитування сільського господарства на сучасному етапі розвитку

економіки України. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту.* 2020. №3. С. 84-92. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5413

3. Бондарук Т. Г., Дубас Ю. А. Аналіз кредитної діяльності банків в умовах пандемії. *Science and education: problems, prospects and innovations:* The 7th International scientific and practical conference, April 1-3, 2021. Kyoto, Japan: CPN Publishing Group, 2021. С. 323-327

4. Стрільчук Ю.І. Банківське кредитування населення у забезпеченні сталого розвитку URL: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/232118

5. Бондарук Т. Г., Богріновцева Л. М., Бондарук О. С. Шахрайство із використанням банківських платіжних карток як спосіб фінансування тероризму та сепаратизму. *Статистика України.* 2023. №2 (101). С. 4-13. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/7711

6. Кужелєв М.О., Нечипоренко А.В. Розвиток ринку споживчого кредитування в умовах воєнного стану/ URL: https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/325/261